

Облік і оподаткування

УДК 657.1.011.56

Мазіна Олександра Іванівна

*кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри бухгалтерського обліку
Університет державної фіскальної служби України*

Мазина Александра Ивановна

*кандидат экономических наук, доцент,
доцент кафедры бухгалтерского учёта
Университет государственной фискальной службы Украины*

Mazina Oleksandra

*Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
The University of the State Fiscal Service of Ukraine
ORCID: 0000-0003-1191-3940*

Олійник Вікторія Сергіївна

*кандидат економічних наук,
старший викладач кафедри бухгалтерського обліку
Університет державної фіскальної служби України*

Олейник Виктория Сергеевна

*кандидат экономических наук,
старший преподаватель кафедры бухгалтерского учёта
Университет государственной фискальной службы Украины*

Oliinyk Viktoriia

*Candidate of Economic Sciences
The University of the State Fiscal Service of Ukraine
ORCID: 0000-0003-3662-626X*

Рогозний Сергій Анатолійович

*аспірант факультету обліку та податкового менеджменту
Київського національного економічного
університету імені Вадима Гетьмана*

Рогозний Сергей Анатольевич

*аспирант факультета учета и налогового менеджмента
Киевского национального экономического
университета имени Вадима Гетьмана*

Rohoznyi Serhii

*Graduate Student of the Faculty of Accounting and Tax Management
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman*

ORCID: 0000-0003-3606-0147

**ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЯК НАЙВАЖЛИВІШИЙ ІНСТРУМЕНТ
РОЗВИТКУ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ТА ЗВІТНОСТІ
ЦИФРОВІЗАЦИЯ КАК САМЫЙ ВАЖНЫЙ ИНСТРУМЕНТ
РАЗВИТИЯ СИСТЕМЫ УЧЕТА И ОТЧЕТНОСТИ
DIGITALIZATION AS THE MOST IMPORTANT TOOL FOR THE
DEVELOPMENT OF THE ACCOUNTING AND REPORTING SYSTEM**

Анотація. Цифрова економіка призводить до трансформації методології бухгалтерського обліку та її практичного застосування. Розвиток системи бухгалтерського обліку все більше спрямовується на креативне професійне судження фахівців за існування і допущення в самій системі поліваріантного підходу до вибору того чи іншого методу оцінки об'єктів обліку. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах України з кожним роком зростає, зокрема зростає частка хмарних обчислень. Про важливу роль інформаційних технологій свідчить необхідність їх застосування в період пандемії COVID-19 з метою забезпечення функціонування організацій.

Метою дослідження є розкриття рушійного впливу цифровізації у розвитку методології та практики бухгалтерського обліку як основної інформаційної складової формування та реалізації стратегій підприємства.

У статті досліджено особливості трансформації концептуальної основи фінансової звітності в умовах застосування сучасних інформаційних технологій. Розкрито тенденції зростання індексу розвитку інформаційно-комунікаційних технологій України у світовому рейтингу. Запропоновано інтелектуальний цикл формування і реалізації стратегії підприємства при залученні глобальних інформаційних ресурсів, які реалізуються шляхом використання сучасних інформаційних технологій, що мають потужний інтелектуальний потенціал. Акцентовано увагу на значенні цифрових технологій в умовах пандемії COVID-19. Розкрито перспективи впровадження технологій штучного інтелекту у сфері бухгалтерського обліку як однієї з ознак цифрової економіки.

Використання потужного потенціалу інформаційних технологій розширює методологічні і функціональні можливості формування прозорої і достовірної інформації у фінансовій звітності та призводить до трансформації її концептуальної основи, водночас, сприяючи реалізації оптимального варіанта стратегії підприємства.

Ключові слова: бухгалтерський облік, концептуальна основа фінансової звітності, цифрова економіка, інформаційні технології, стратегія підприємства, креативність, COVID-19.

Анотація. Цифровая экономика приводит к изменению теории бухгалтерского учета и ее практического применения. Развитие системы бухгалтерского учета все больше направляется на креативное профессиональное суждение специалистов в условиях существования и допущения в самой системе поливариантного подхода к выбору того или

инного метода оценки объектов учета. Использование информационно-коммуникационных технологий на предприятиях Украины с каждым годом растет, в частности облачных вычислений. О важной роли информационных технологий свидетельствует необходимость их применения в период пандемии COVID-19 с целью обеспечения функционирования организации.

Целью исследования является раскрытие движущего влияния цифровизации в развитии теории, методологии и практики бухгалтерского учета как основной информационной составляющей формирования и реализации стратегий предприятия.

В статье раскрыта роль современных информационных технологий в системе бухгалтерского учета, в частности акцентировано внимание к их значению в условиях пандемии COVID-19. Рассмотрены особенности трансформации концептуальной основы финансовой отчетности в условиях применения цифровых технологий. Исследовано место Украины в рейтинге по индексу развития информационно-коммуникационных технологий среди других стран мира. Предложен интеллектуальный цикл формирования и реализации стратегии предприятия при использовании современных глобальных информационных ресурсов, получаемых путем использования современных информационных технологий, имеющих мощный интеллектуальный потенциал. Представлена схема уровней информационных технологий по степени их использования. Акцентировано внимание на значении цифровых технологий в условиях пандемии COVID-19. Раскрыты перспективы внедрения технологий искусственного интеллекта в сфере бухгалтерского учета как одного из признаков цифровой экономики.

Диджитализация бухгалтерского учета меняет концептуальную основу финансовой отчетности, расширяя принципы и функции бухгалтерского учета, по данным которого происходит формирование и

реализация наилучшего варианта стратегии предприятия.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, концептуальная основа финансовой отчетности, цифровая экономика, информационные технологии, стратегия предприятия, креативность, COVID-19.

Summary. *The digital economy is changing the theory of accounting and its practical application. The development of the accounting system is increasingly directed at the creative professional judgment of experts under condition of the existence of and assumption on the polivariative approach to the choice of one or another method of assessment of accounting objects. Such an approach to the selection of accounting estimates is possible in case the highly intelligent tools are present, such as the modern information systems. The use of information and communication technologies in enterprises of Ukraine is increasing year by year, in particular of cloud computing. The important role of information technology is evidenced by the need to use them during the COVID-19 pandemic to ensure the functioning of the organization remotely.*

The purpose of the research is to reveal the driving influence of the digitalization in the development of theory, methodology and practice of accounting as the main information component of the formation and implementation of enterprise strategies.

The article reveals the role of modern information technologies in the accounting system; features of transformation of the conceptual basis of financial reporting in conditions of their application are considered. The article suggests an intellectual cycle for the formation and implementation of enterprise strategy using modern global information resources, which are obtained from the use of modern information technologies with a strong intellectual potential. The scheme of levels of information technologies according to the degree of their use is presented. Emphasis is placed on the importance of digital technologies in the context of the COVID-19 pandemic. The prospects for the introduction of

technologies of artificial intelligence, as one of the features of the digital economy, in accounting are revealed.

The digitalization of accounting changes the conceptual basis of financial reporting, expanding the principles and functions of accounting, according to which the best version of the company's strategy is formed and implemented.

Key words: *accounting, conceptual basis of financial reporting, digital economy, information technologies, enterprise strategy, creativity, COVID-19.*

Постановка проблеми. В умовах стрімкого розвитку сучасних інформаційних технологій та їх використання в усіх сферах людської діяльності, у тому числі і у системі бухгалтерського обліку, кардинально змінюються підходи до вирішення завдань будь-яких суспільно-економічних процесів. З іншої сторони, вживати конкретні заходи за допомогою цифрових технологій з метою підтримки бізнесу змушує пандемія COVID-19. На перший план виходить їх інтелектуалізація. Ці та інші процеси призводять не тільки до зміни безпосередньо ролі і професійних навичок бухгалтера, але і до трансформації усєї системи, у тому числі і її концептуальної основи.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням проблематики трансформації бухгалтерського обліку під впливом діджиталізації займаються багато науковців, серед яких слід назвати: Дж. Жучевич, яка визначила найбільш важливі сучасні тенденції змін у бухгалтерському обліку, Г. Ляхович – визначила основні тенденції розвитку організації бухгалтерського обліку з врахуванням розвитку технологій та інновацій, Фає Чуа – описала вплив технологічних тенденцій на бухгалтерську професію у світі [14; 4; 13]. Проте окремі питання залишаються невирішеними, зокрема вплив інформаційних систем та технологій бухгалтерського обліку нового покоління на основоположні концепції фінансової звітності та роль системної цифровізації у формуванні

і реалізації стратегії підприємства. Крім цього, важливо підкреслити значення інформаційних технологій в умовах пандемії COVID-19. Дослідження даних питань і є завданням статті.

Виклад основного матеріалу. Використання інформаційно-комунікаційних технологій на підприємствах з кожним роком зростає, про що свідчать дані Державної служби статистики України. Послуги хмарних обчислень у 2017 році купували 10,5 % підприємств, що на 1,1 % більше, порівняно з 2016 р. Серед послуг хмарних обчислень найбільшим попитом користувались фінансові або бухгалтерські прикладні програми, які купували 6,1 % підприємств; послуги з розміщення електронної пошти – 5,5 %; оренда офісного програмного забезпечення – 4,9 %. У 2016 р. – відповідно: 5,6 %, 4,9 % та 4,3 %. У 2018 році частка підприємств, що купували послуги хмарних обчислень становила 11 %, що на 0,5 % більше, порівняно з 2017 роком [8].

Зважаючи на дані Міжнародної спілки електрозв'язку (ITU), розвиток інформаційно-комунікаційних технологій оцінюється сумарним показником (IDI), який враховує показники за трьома групами [10]:

1. доступ до інформаційно-комунікаційних технологій,
2. використання інформаційно-комунікаційних технологій,
3. навички роботи з інформаційно-комунікаційними технологіями.

Щодо позиції України: хоча індекс розвитку інформаційно-комунікаційних технологій підвищився у 2015 році порівняно з 2010, проте місце у рейтингу серед 167 інших країн світу знизилось на 10 одиниць і становило 79 позицію, що свідчить про відставання досягнень у цій сфері.

За даними Міжнародної спілки електрозв'язку у світі зберігається загальна тенденція щодо розширення доступу до інформаційно-комунікаційних технологій та їх використання. Проте, згідно резолюції Порядку денного «З'єднаємо до 2030 року», мета якого – використання ІКТ для забезпечення сталого розвитку, необхідно поживавлення показника росту

доступу до рівня 70 % до 2023 року та 75 % – до 2025 року. Станом на кінець 2018 року цей показник має значення 51, 2 %. Зважаючи на зазначене, значення інформаційних технологій в сучасному суспільстві важко переоцінити, тим більше у сфері бухгалтерського обліку [11]. Про важливу роль інформаційних технологій свідчить необхідність їх застосування в період пандемії COVID-19 з метою забезпечення функціонування організації в дистанційному режимі.

Як показує практика розвитку системи бухгалтерського обліку та звітності, що базується на міжнародних стандартах, зі зміною умов господарювання в результаті поглиблення глобалізаційних процесів та розвитку інформаційних технологій, необхідності забезпечення прозорості системи та валідації показників фінансової звітності, змінюються і основоположні поняття Концептуальної основи та з'являються об'єкти, оцінку яких можливо здійснити тільки при наявності потужних інформаційних ресурсів [12; 6].

Розвиток системи бухгалтерського обліку все більше спрямовується на цифровізацію усіх процесів, включаючи представлення фінансової звітності в XBRL форматі. З іншої сторони, система бухгалтерського обліку вимагає професійного судження фахівців, оскільки допускає поліваріантний підхід до вибору того чи іншого методу оцінки та представлення інформації. Вибір оптимальних параметрів облікових оцінок можливий за наявності високоінтелектуального інструментарію, яким виступають сучасні інформаційні системи.

Отже, сама система для свого функціонування з метою надання прозорої інформації зацікавленим користувачам для прийняття ними економічних рішень, крім визначених на концептуальному рівні принципів бухгалтерського обліку та звітності, передбачає існування поліваріантності оцінок і креативності у підходах до їх вибору і представлення.

На сучасному етапі через обмеження сировинних і енергетичних

ресурсів, на міжнародному рівні актуалізується питання сталого розвитку світової економіки і місця у цьому процесі інформації, яка генерується системою бухгалтерського обліку як на рівні держави, так і на рівні кожного господарюючого суб'єкта. Адже саме в системі бухгалтерського обліку генерується інформація про використання обмежених ресурсів, а також про ефективність прийнятих управлінських рішень по відношенню до них. Отже, діяльність суб'єкта господарювання в умовах цифрової економіки і обмежених ресурсів передбачає потребу в оптимізації системи управління та вдосконалення бухгалтерського обліку. Транспарентність, згенерованої системою бухгалтерського обліку, інформації і представлення її у фінансовій звітності в XBRL-форматі забезпечить усіх стейкхолдерів ключовими даними для прийняття будь-яких економічних рішень [5].

В умовах технологічних змін важливим напрямом впливу на бухгалтерський облік є безпосередньо його методологія. Наразі в Законі України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» переглянуто відношення до такого елементу методу як документування та дозволено використовувати електронний документообіг, який можливий виключно при застосуванні комп'ютерних мереж [1].

Не менш важливим є вплив розвитку технологій на такий елемент методу як оцінка. У більшості випадків оцінку об'єктів бухгалтерського обліку для її відображення в обліку та звітності необхідно глибоко обґрунтовувати, використовуючи статистику і математичний апарат. Це завдання на належному рівні виконує інтелектуальна інформаційна технологія. Інформаційні технології наразі широко використовуються для оцінки стану земельних ресурсів, врожаю сільськогосподарської продукції, лісових насаджень і ін. Зокрема, актуальною і сучасною вважається GIS – програмно-технічний комплекс, який забезпечує автоматизований збір, обробку, зберігання, відображення і розповсюдження просторово-координованої інформації, інтеграцію баз даних та операцій над ними, з

потужними засобами подання даних, результатів запитів, вибірок і аналітичних розрахунків у наглядній картографічній формі [2, с. 38-44].

На сьогоднішній день у сфері бухгалтерського обліку перспективним напрямом його розвитку виступає впровадження технологій штучного інтелекту, які з однієї сторони несуть ризики для суспільства, а з іншої – мають низку переваг при умові раціонального управління та планування. Системи штучного інтелекту вже використовують найбільші аудиторські та фінансові компанії шляхом програм і мобільних додатків для певних розрахунків та аналізу даних. Такі технології використовуються для вирішення вузького кола завдань, але спектр їхніх можливостей з кожним роком розширюється [7]. Штучний інтелект змінить систему бухгалтерського обліку та автоматизує облік господарських процесів, якими наразі займаються обліковці. Праця бухгалтерського персоналу зміститься з виконання рутинних облікових до більш творчих та креативних управлінських функцій.

Враховуючи зазначене, коректним було б формування нового принципу бухгалтерського обліку – креативність, сутність якого полягає в адаптації системи бухгалтерського обліку підприємства та персоналу до нових умов функціонування з врахуванням динамічних змін інформаційних технологій, глобалізаційних процесів та обмеження ресурсів.

Такий підхід зумовлений і тим, що враховує вимоги МСФЗ до обґрунтованого професійного судження бухгалтера, яке повинно превалювати над інструкціями і рекомендаціями регуляторів різних рівнів.

Таким чином: з однієї сторони – у вітчизняній практиці правила бухгалтерського обліку жорстко регламентовані, а з іншої – імплементація міжнародного досвіду, глобалізаційні тенденції, динамічні зміни технологій різних галузей економіки та в усіх сферах діяльності людини, а також поява нових сфер знань вимагають гнучкості облікового процесу та безперервного вдосконалення професійних навичок фахівців з бухгалтерського обліку.

Крім технічних навичок, критичного мислення та обробки інформації зростає потреба у володінні навичками соціальної взаємодії і створення контенту. Підвищення складності інформаційних систем і технологій бухгалтерського обліку та зростання обсягів даних вимагає якісного застосування цифрових навичок персоналом та креативного підходу у прийнятті управлінських рішень з метою ефективного функціонування бізнесу в умовах цифрової економіки. Враховуючи наявність значного дефіциту навичок, необхідних на всіх рівнях, що особливо проявилось під час карантинних заходів, пов'язаних з COVID-19, можна стверджувати, що слід рухатися саме в напрямку їх розвитку.

В умовах динамічних змін лідируючу позицію в бухгалтерській сфері займає швидкість обробки даних та надання повної, надійної та релевантної інформації її користувачам. Таким чином, швидкість реагування на технологічні зміни та впровадження передових інформаційних технологій в облікову практику вітчизняних підприємств і організацій – найбільша конкурентна перевага. Креативність, як здатність генерувати нові оригінальні ідеї, успішно вирішувати поставлені завдання нестандартним чином, а також здатність вирішувати проблеми, що виникають всередині статичних систем є тією цінністю, яка допомагає розвиватися і бути успішним у конкурентному середовищі.

З однієї сторони сучасні умови функціонування підприємств диктують необхідність та слугують передумовою для широкого використання інформаційних систем і технологій нового покоління, основна мета яких, зокрема хмарних та штучного інтелекту, формування актуальної інформації з найменшими витратами праці, потрібним рівнем деталізації, яка є об'єктивною, достовірною і своєчасною. З іншої сторони - їх використання створює передумови до перегляду концептуальних основ бухгалтерського обліку – принципів [3]. Між принципами і функціями бухгалтерського обліку існує тісний взаємозв'язок. За умов застосування

інформаційних технологій нового покоління відбувається посилення базових функцій. Враховуючи вплив глобалізаційних процесів, що стосується перспектив впровадження штучного інтелекту в процес бухгалтерського обліку, доречно до переліку функцій бухгалтерського обліку ввести нову – креативну функцію. Сутність креативної функції розкривається у застосуванні творчого підходу при запровадженні та використанні технологій штучного інтелекту в обліку та вирішенні окремих питань у прийнятті управлінських рішень шляхом гнучкого використання отриманої інформації.

Інформаційні системи та технології бухгалтерського обліку слугують сполучною ланкою між господарською діяльністю і керівниками усіх рівнів управління, що приймають рішення. Таким чином, функція креативності реалізується на всіх етапах облікового процесу: від етапу збору інформації до формування звітності, шляхом прояву її властивостей.

Вихідні дані облікового процесу слугують підґрунтям для формування стратегії підприємства. Принцип креативності працює на рівні управлінських систем та вважається одним із основоположних на сьогодні. Підтвердженням цього є визначення М.С. Пушкарем ролі креативного обліку як необхідного для подолання ентропії бізнесу, адже генерує оригінальний набір економічних показників про діяльність бізнесу, дає можливість знайти рішення, спрямовані на досягнення конкурентних переваг за рахунок діагностування сильних і слабких сторін своєї діяльності, поглибленого вивчення тих об'єктів, що не розглядаються у фінансовому та управлінському обліку.

Не менш важлива роль креативного обліку для суспільства, цінність якого полягає в розширенні арсеналу методів генерування інформаційних ресурсів про об'єкти, існування яких визнавалося, але аналіз не здійснювався ні в межах підприємства, ні галузі чи держави в цілому [9]. Відтак, креативність – це інтелектуалізація інформаційних систем

бухгалтерського обліку. В умовах глобалізації для формування стратегії будь-якого підприємства та її ефективної реалізації беззаперечно необхідно використовувати сучасні глобальні інформаційні ресурси, які отримуються шляхом використання сучасних інформаційних технологій, що мають потужний інтелектуальний потенціал. Інтелектуальний цикл формування і реалізації стратегії підприємства ілюструє рис. 1.

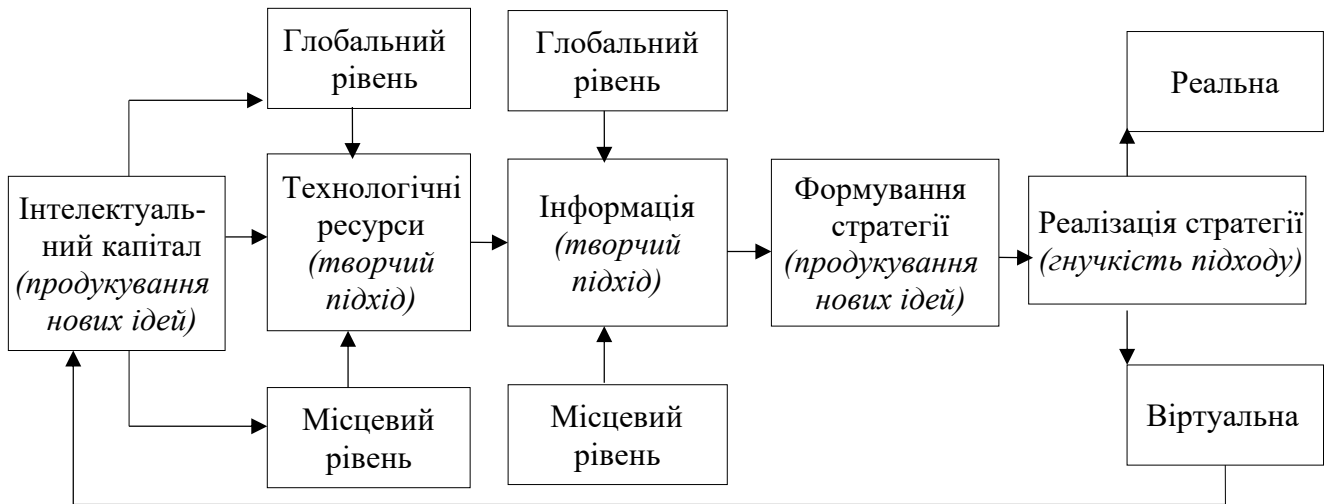


Рис. 1. Інтелектуальний цикл формування і реалізації стратегії підприємства

Джерело: розроблено авторами

До технологічних ресурсів глобального рівня належать найновіші науково-технічні досягнення, зокрема сукупність знань про впровадження або вдосконалення обладнання для виробництва, патенти, ліцензії, товарні знаки, технічні послуги у сфері методів управління і маркетингових «ноу-хау». Технологічними ресурсами місцевого рівня слід вважати можливості сучасних технологій підприємства, які можуть полегшити обмін інформацією в процесі роботи над проектами, забезпечити реалізацію загальної бізнес-стратегії, підвищити ефективність планування, налагодити взаємодію з цільовою аудиторією та посилити контроль над фінансовими витратами. Рівні інформаційних технологій за ступенем їхнього використання ілюструє рис. 2.

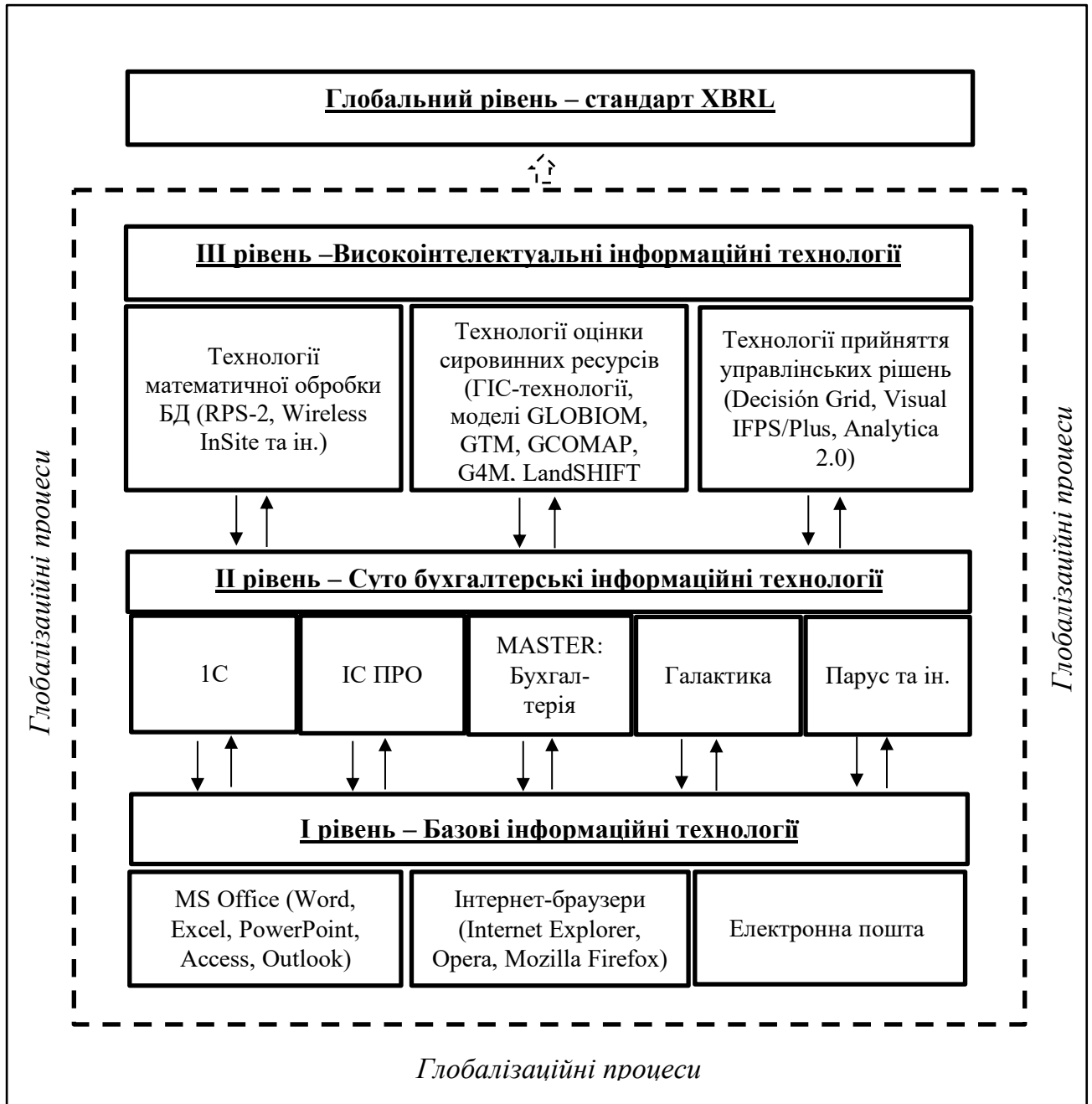


Рис. 2. Рівні інформаційних технологій за ступенем їхнього використання

Джерело: розроблено авторами

До глобальних інформаційних ресурсів належать засоби масової інформації, бібліотеки, інтернет. На місцевому рівні діють обмежуючі інформаційні ресурси, серед яких визначені законодавчо та на рівні управлінських систем принципи бухгалтерського обліку. На кожному із етапів цього циклу простежується дія функції креативності.

Інтелектуальний цикл формування стратегії задіює глобальні і

внутрішні ресурси підприємства. Після вибору найкращої віртуально реалізованої стратегії наступним етапом є реальна її реалізація. Можливий варіант, коли реальна реалізація стратегії відбувається одразу.

Таким чином, використання потужного потенціалу інформаційних технологій розширює методологічні і функціональні можливості формування прозорості і достовірної інформації у фінансовій звітності та призводить до трансформації її концептуальної основи, водночас, сприяючи реалізації оптимального варіанта стратегії підприємства.

Висновки:

1. Глобалізаційні процеси, обмеженість ресурсів, постійні динамічні зміни, поява нових сфер знань, розвиток інформаційних систем і технологій бухгалтерського обліку вимагають трансформації основних концепцій системи обліку і звітності.

2. Враховуючи цифровізацію усіх сфер діяльності і бухгалтерського обліку зокрема, коректним було б формування принципу бухгалтерського обліку – креативність, сутність якого полягає в адаптації системи бухгалтерського обліку підприємства та персоналу до нових умов функціонування та глобалізаційних процесів. Іншими словами, це інтелектуалізація інформаційних систем бухгалтерського обліку.

3. Бухгалтерський облік в умовах цифрової економіки вимагає творчого підходу та гнучкості облікового персоналу при впровадженні та використанні інформаційних систем і технологій нового покоління з метою формування своєчасної і надійної інформації для прийняття управлінських рішень та підвищення вартості господарюючого суб'єкта.

4. У практичній діяльності підприємства вихідні дані облікового процесу слугують підґрунтям для його стратегії. У ході інтелектуального циклу формування і реалізації стратегії залучаються глобальні та внутрішні ресурси підприємства шляхом поєднання креативного підходу персоналу та сучасних інформаційних технологій з метою реалізації найкращого

варіанта.

5. Рушійною силою розвитку будь-якої системи, зокрема системи бухгалтерського обліку, є креативність – концепція, яку неможливо ні відмінити, ні заперечити, оскільки вона є основною і необхідною умовою створення конкурентних переваг в умовах глобалізації та інтелектуалізації економічних процесів і соціальних явищ. Її роль, разом із значенням інформаційних систем і технологій бухгалтерського обліку, посилюється в умовах пандемії COVID-19.

Перспективи подальших досліджень. Майбутні наукові дослідження доцільно спрямувати на критичний перегляд основних концепцій системи обліку та звітності в умовах цифрової економіки та використання хмарних технологій і штучного інтелекту в сфері бухгалтерського обліку.

Література

1. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 р. № 996-XIV (зі змінами і доповненнями). URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Зацерковний В.І., Бурачек В.Г., Железняк О.О., Терещенко А.О. Геоінформаційні системи і бази даних : монографія. Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2014. 492 с.
3. Концептуальна основа фінансової звітності. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009
4. Ляхович Г.І. Тенденції розвитку організації бухгалтерського обліку. Вісник ЖДТУ. Серія: Економічні науки. 2017. № 4 (82). С. 42-47. [https://doi.org/10.26642/jen-2017-4\(82\)-42-47](https://doi.org/10.26642/jen-2017-4(82)-42-47)
5. Мазіна О.І., Олійник В.С. Трансформація звітності в умовах глобалізації. Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2019. №3. С. 124–132.

6. Міжнародний стандарт фінансової звітності 16 «Оренда». URL: https://ibuhgalter.net/storage/web/source/1/ifrs16_179.pdf
7. Олійник В.С., Осмятченко В.О. Стан та перспективи розвитку бухгалтерського обліку в контексті зміни технологічних укладів. Економічний вісник. Серія: фінанси, облік, оподаткування. 2018. №2. С. 131–138.
8. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: www.ukrstat.gov.ua
9. Пушкар М.С. Креативний облік – благо для бізнесу і суспільства. URL: <http://dSPACE.tneu.edu.ua/bitstream/316497/16096/1/36-39.pdf>
10. Измерение информационного общества. Отчет 2015 год – Резюме. URL: <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/publications/misr2015/MISR2015-ES-R.pdf>
11. Измерение информационного общества. Отчет 2018 год – Краткий обзор. URL: https://www.itu.int/dms_pub/itu-d/opb/ind/D-IND-ICTOI-2018-SUM-PDF-R.pdf
12. Conceptual Framework for Financial Reporting. March 2018. URL: <https://www.ifrs.org/-/media/project/conceptual-framework/fact-sheet-project-summary-and-feedback-statement/conceptual-framework-project-summary.pdf>
13. Faye Chua Technology trends: their impact on the global accountancy profession. Faye Chua [Online]. URL: <http://www.accaglobal.com/my/en/technical-activities/technical-resources-search/2013/may/technologytrends.html>.
14. Zuchewicz J. Współczesne determinanty rozwoju rachunkowości. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. 2015. No. 388 «Teoria rachunkowości, sprawozdawczość i analiza finansowa». PP. 189-197.

Referances

1. Zakon Ukrainy vid 16.07.1999 № 996-XIV "Pro bukhhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini [Law of Ukraine dated 16.07.1999 No. 996-XIV "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine"]. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Zatserkovnyi V.I., Burachek V.H., Zhelezniak O.O., Tereshchenko A.O. (2014) Heoinformatsiini systemy i bazy danykh [Geographic information systems and databases]. Nizhyn: NSU named after Nikolai Gogol (in Ukrainian)
3. Kontseptualna osnova finansovoi zvitnosti [Conceptual basis of financial reporting]. URL: http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_009
4. Liakhovych H.I. (2017) Tendentsii rozvytku orhanizatsii bukhhalterskoho obliku [Trends in the development of accounting organization]. VISNYK ZhDTU. Serii: Ekonomichni nauky - Herald of ZhSTU. Series: Economic Sciences, 4 (82), 42-47. [https://doi.org/10.26642/jen-2017-4\(82\)-42-47](https://doi.org/10.26642/jen-2017-4(82)-42-47) (in Ukrainian)
5. Mazina, O. I., Oliinyk V.S. (2019). Transformatsiia zvitnosti v umovakh hlobalizatsii. [Transformation of reporting in globalization conditions]. Ekonomichni visnyk. Serii: finansy, oblik, opodatkovannia - Economic Herald. Series: Finance, Accounting, Taxation, 3, 2019, 124–132. (in Ukrainian).
6. Mizhnarodnyi standart finansovoi zvitnosti 16 «Orenda» [International Financial Reporting Standard 16 "Leases"]. URL: https://ibuhgalter.net/storage/web/source/1/ifrs16_179.pdf
7. Oliinyk V.S., Osmiatchenko V.O. (2018) Stan ta perspektyvy rozvytku bukhhalterskoho obliku v konteksti zminy tekhnolohichnykh ukladiv [Status and prospects of accounting development in the context of the change of waves of innovation]. Ekonomichni visnyk. Serii: finansy, oblik, opodatkovannia - Economic Herald. Series: Finance, Accounting, Taxation,

2. PP. 131–138. (in Ukrainian)
8. Ofitsiynyi sait Derzhavnoi sluzhby statystyky Ukrainy. [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. URL: www.ukrstat.gov.ua (in Ukrainian)
9. Pushkar M.S. Kreatyvnyi oblik – blaho dlia biznesu i suspilstva [Creative accounting is a benefit to business and society]. URL: <http://dSPACE.tneu.edu.ua/bitstream/316497/16096/1/36-39.pdf> (in Ukrainian)
10. Yzmerenye ynformatsyonnoho obshchestva. Otchet 2015 hod – Reziiume [Measuring the Information Society. Report 2015 - Executive Summary]. URL: <https://www.itu.int/en/ITU-D/Statistics/Documents/publications/misr2015/MISR2015-ES-R.pdf> (in Russian)
11. Yzmerenye ynformatsyonnoho obshchestva. Otchet 2018 hod – Kratkyi obzor [Measuring the Information Society. Report 2018 - Short review]. URL: https://www.itu.int/dms_pub/itu-d/opb/ind/D-IND-ICTOI-2018-SUM-PDF-R.pdf (in Russian)
12. Conceptual Framework for Financial Reporting. March 2018. URL: <https://www.ifrs.org/-/media/project/conceptual-framework/fact-sheet-project-summary-and-feedback-statement/conceptual-framework-project-summary.pdf>
13. Faye Chua Technology trends: their impact on the global accountancy profession / Faye Chua [Online]. URL: <http://www.accaglobal.com/my/en/technical-activities/technical-resources-search/2013/may/technologytrends.html>.
14. Zuchewicz J. (2015) Współczesne determinanty rozwoju rachunkowości. Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. 2015. No. 388 «Teoria rachunkowości, sprawozdawczość i analiza finansowa». PP. 189-197.